



TORI VALLA
RAAMATUKOGU



Tori Valla Raamatukogu arengukava 2025-2028

ASJATUNDLIK, HOOLIV, KOOSTÖÖTAHTELINE JA UUENDUSMEELNE

Sissejuhatus

Tori Valla Raamatukogu on Tori Vallavalitsuse hallatav asutus, mis koosneb kuuest harukogust (Sindi, Sauga, Are, Suigu, Urge ja Tori) ja ühest välisteeninduspunktist (Tammiste). Vastavalt asutuse põhimäärusele on raamatukogu kogukonna keskus, mille eesmärgiks on tagada teeninduspiirkonna elanikele vaba juurdepääs informatsioonile, teadmistele ja inimõtte saavutustele; teha kättesaadavaks soovitatavad teavikud ja avalikud andmebaasid ning luua seega võimalused elukestvaks õppeks ja enesetäiendamiseks. Käesolev arengukava on koostatud lähtudes Tori valla arengudokumentide menetlemise korrast.

Raamatukogul on 2024. a alguse seisuga 2554 registreeritud kasutajat. 2023. a külastati raamatukogu 43760 korral, kohal- ja kojulaenutusi oli kokku 57584. Raamatukogus korraldati 248 erinevat näitust ja väljapanekut ning 319 mitmesugust sündmust. Töötajate arv on 10, sama palju tegutseb raamatukogu juures ka vabatahtlikke.

Meie külastajad hindavad raamatukogu tegevust äärmiselt kõrgelt. Viimase rahuloluküsitluse tulemusena oli üle 98% meie kasutajatest pakutavate teenustega rahul. Meie suureks väljakutseks on tuua raamatukogusse neid, kes seda seni pole teinud. Mittekasutajate uuring näitas, et päris paljud ei külasta raamatukogu seetõttu, et nad ostavad ise raamatuid või loevad e-väljaandeid. Raamatukogu ülesandeks on tõsta kogukonnaliikmete teadlikkust pakutavate teenuste mitmekülgisusest, et igal inimesel oleks põhjust raamatukogusse tulla või mõnel muul viisil meie pakutavast osa saada.

Missioon

Kujundame kultuuri ja lugemist hindavat, ühtehoidvat ning nutikat kogukonda.

Visioon

Raamatukogu jõuab oma mitmekülgsete teenustega iga Tori valla elanikuni.

Väärtused

- **Asjatundlikkus** - teeme oma tööd pühendunult ja professionaalselt, peame oluliseks pakkuda inimestele usaldusväärset ja erapooletut teavet.
- **Hoolivus** - suhtume igasse inimesse heatahtlikult ja sõbralikult, ka kõige keerulisemates olukordades jääme alati mõistvaks ja empaatiliseks.
- **Koostöötahe** - saavutame eesmärgi üksteist toetades ja avatult eri osapooli kaasates, otsime teiste partneritega ühisosa, sest koostöös suudame alati rohkem.
- **Uuendusmeelsus** - oleme õppimisele ja arengule suunatud, keskendume lahenduste leidmisele, kartmata seejuures vahel oma mugavustsoonist väljuda.

Strateegilised eesmärgid

1. Oleme lugema ja mõtlema innustav teejuht.

Teeme iga päev tööd selle nimel, et sütitada inimestes lugemishimu ja kujundada lugemisharjumust maast-madalast. Aitame inimestel digi-, info- ja meediaruumis paremini hakkama saada ning elada sisukamat, huvitavamat ja õnnelikumat elu.

2. Oleme inspireeriv ja kasutajasõbralik keskkond kogu elukaare ulatuses.

Inimesed ei ole mitte raamatukogu jaoks, vaid raamatukogu inimeste jaoks. Muutume, kohaneme ja uueneme vastavalt sellele, kuidas muutub, kohaneb ja uueneb meie kogukond. Igaüks, sõltumata vanusest, huvidest või erivajadustest, on meie juurde väga oodatud.

3. Oleme kogukonnale vajalik ja arenguvõimalusi pakkuv koostööpartner.

Toetame ja võimestame oma kogukonda ja selle liikmeid. Pakkudes informatsiooni, teadmisi, ruume ja sündmusi oleme kogukonda liitev ja igasugusele koostööle avatud partner.

4. Oleme hinnatud tööandja ja uuenduslik organisatsioon.

Oleme ajaga kaasas käiv asutus, mis suudab kultuuriväljal enda juurde meelitada hingega oma tööd tegevaid tippspetsialiste, pakkudes neile eneseteostust ja sellele väärilist tasu. See on koht, kus noored soovivad end proovile panna ja näevad oma tulevikku seotuna raamatukogude põneva maailmaga.

Peamised tulemusindikaatorid

Indikaator	Algtase 2023	Sihttase 2028
Laenutuste koguarv (sh kohal- ja kojulaenutused)	57 584	62 500
Külastuste koguarv (sh sündmused ja koolitused)	43 760	50 000
Kasutajate rahulolu pakutavate teenustega	üle 90%	üle 90%
Töötajate rahulolu töökeskkonna ja -tingimustega	üle 90%	üle 90%

Olulisemad tegevussuunad

1. Oleme lugema ja mõtlema innustav teejuht.

Nr	Tegevussuunad	Vastutaja	2025	2026	2027	2028
1.1	Teavikute soetamine ja kogude regulaarne uuendamine võttes aluseks eri kasutajagruppide huvid ja vajadused ning tagades teavikute riskkasutuse harukogude vahel.	Direktor koostöös raamatukogu-hoidjatega	x	x	x	x
1.2	Koostöös haridusasutustega (lasteaiad ja koolid) laste ja noorte lugemisharjumuse kujundamine, raamatukogude tihedam sidumine õppekavadega ning raamatukogude kasutamine õppetöös.	Direktor koostöös raamatukogu-hoidjatega	x	x	x	x
1.3	Info-, meedia- ja digikirjaoskuse arendamine, kasutajate nõustamine ja vajalike koolituste elluviimine.	Direktor koostöös raamatukogu-hoidjatega	x	x	x	x
1.4	Kohtumiste korraldamine kirjanike, tõlkijate ja teiste inspireerivate inimestega muudest valdkondadest.	Direktor koostöös raamatukogu-hoidjatega	x	x	x	x
1.5	Töötajate koolitamine kirjandusega kursis olemiseks, tagamaks ülevaate kirjanduselus toimuvast ja pakkumaks seeläbi kasutajatele kvaliteetset teenust.	Direktor	x	x	x	x
1.6	Kirjanduse mitmekülgne tutvustamine, lugemissoovituste andmine ja lugejamängude läbiviimine, sh lugemist innustavaid ja raamatukogusid külastama kutsuvaid kampaaniaid (nt Lugemise proovikivi).	Raamatukogu-hoidjad	x	x	x	x
1.7	Raamatukogu tegevuste ja teenuste laiapõhjaline kommunikatsioon eri kanalites (sh sotsiaalmeedias), turundusvõimekuse kasvatamine, turundus- ja kommunikatsioonispetsialisti värbamine.	Direktor	x	x	x	x

2. Oleme inspireeriv ja kasutajasõbralik keskkond kogu elukaare ulatuses.

Nr	Tegevussuunad	Vastutaja	2025	2026	2027	2028
2.1	Raamatukoguvõrgustiku arendamine, sh Tammiste raamatukogu avamine ja Suigu ümberkorraldamine kogukonnakeskuseks.	Direktor koostöös Tori vallavalitsusega	x	x	x	x
2.2	Paindlike teenuste arendamine, sh lahtiolekuaegade kohandamine ja raamatukogukappide võrgustiku laiendamine, et tagada teenuste kättesaadavus kõikides valla piirkondades ka töövälisel ajal.	Direktor	x	x	x	x
2.3	Ligipääsetavuse laiendamine nii füüsilises kui digitaalses ruumis, kaasates selleks ka erivajadustega inimeste esindusorganisatsioonide. Samuti parkimis- ja laadimisvõimaluste laiendamine, et tagada (elektri)jalgrataste ja tõukerataste hoiustamis- ja	Direktor koostöös Tori vallavalitsusega		x	x	x

	laadimiskohad.					
2.4	Kaasaegse ja atraktiivse raamatukogukeskkonna arendamine, sh Sindi raamatukogu juurdeehitus, et muuta raamatukogud külastajatele mugavamaks ja pakkuda täiendavaid kogukonnateenuseid.	Direktor koostöös Tori vallavalitsusega			x	x
2.5	Kasutajate ja mittekasutajate rahulolu ning ootuste regulaarne kaardistamine, uuringute tulemusena arendustegevuste elluviimine uute kasutajate juurdetoomiseks.	Direktor		x		x
2.6	Sihtgruppide regulaarne ja sihiteadlik kaasamine teenuste arendamisel, et sihtgrupid saaksid aktiivselt panustada neile suunatud teenuste loomisse ja testimisse.	Direktor koostöös raamatukogu- hoidjatega	x	x	x	x
2.7	Raamatukogu nähtavuse parandamine avalikus ruumis, viidasüsteemi uuendamine.	Direktor koostöös Tori vallavalitsusega	x	x	x	x

3. Oleme kogukonnale vajalik ja arenguvõimalusi pakkuv koostööpartner.

Nr	Tegevussuunad	Vastutaja	2025	2026	2027	2028
3.1	Mitmekülgsete võimaluste pakkumine enesearenguks ja elukestva õppega tegelemiseks, sh koolituste, nõustamiste ja muude arendustegevuste kaudu.	Direktor	x	x	x	x
3.2	Asjade raamatukogu arendamine ehk kogukonnale vajalike vahendite laenutamine, nt lauamängud, tööriistad, muusikavahendid jne.	Direktor koostöös raamatukogu- hoidjatega			x	x
3.3	Kultuurisündmuste korraldamine erinevatele sihtgruppidele, seeläbi valla kultuurielu rikastamine näituste, kontsertide jm sündmuste kaudu.	Direktor koostöös raamatukogu- hoidjatega	x	x	x	x
3.4	Raamatukogu ruumide kasutamise võimaldamine kogukonnaliikmetele, raamatukogu kui kogukonnakeskuse funktsiooni arendamine.	Direktor koostöös raamatukogu- hoidjatega	x	x	x	x
3.5	Digilõhe vähendamine kogukonnas, infoühiskonnas hakkama saamise toetamine, pakkudes nii koolitusi, nõustamist, kiiret ja turvalist internetiühendust kui ka kaasaegseid vahendeid.	Direktor	x	x	x	x
3.6	Keskkonnateadlikkuse kasvatamine kogukonnas ja säästlike põhimõtete juurutamine raamatukogus, sh keskkonnaalaste sündmuste ja koolituste elluviimine.	Direktor	x	x	x	x
3.7	Koostöö teiste omavalitsuses tegutsevate asutuste ja organisatsioonidega, ühisalgatuste käivitamine, sh haridusasutustega, sotsiaalvaldkonna asutustega jne.	Direktor	x	x	x	x

4. Oleme hinnatud töandja ja uuenduslik organisatsioon.

Nr	Tegevussuunad	Vastutaja	2025	2026	2027	2028
4.1	Raamatukoguhoidjatele konkurentsivõimeliste töötingimuste (sh töötasu) loomise eest seismine, selleks vajalike uuringute ja mõjuanalüüside korraldamine ning osalemine ka üleriigiliste raamatukogunduse organisatsioonide tegevuses.	Direktor	x	x	x	x
4.2	Raamatukogutöötajatele enesetäiendamise võimaluste loomine ja kogemuste vahetamine, sh aktiivne osavõtt kohalikest, maakondlikest ja üleriigilistest koolitustest, õppeviitidest ja teistest arendustegevustest.	Direktor	x	x	x	x
4.3	Digioskuste ja -võimekuste arendamine, tehisaruvõimaluste kasutamine töö korraldamisel.	Direktor		x	x	x
4.4	Raamatukogu tehnilise taristu (sh riist- ja tarkvara, internetiühendused jm) kaasajastamine.	Direktor koostöös Tori vallavalitsusega	x	x	x	x
4.5	Vabatahtlike kogukonna laiendamine ja nende aktiivne kaasamine, vabatahtlike võrgustiku tugevdamine.	Direktor koostöös raamatukoguhoidjatega	x	x	x	x
4.6	Projektkirjutamise võimekuse arendamine täiendavate vahendite taotlemiseks programmidest.	Direktor	x	x	x	x
4.7	Raamatukogu arengukava regulaarne uuendamine koostöös huvigruppidega.	Direktor		x		x

Strateegilised lähtealused

Lähtume oma tegevuses **Tori valla arengukavast aastani 2030**¹, mis püstitab valla eesmärgiks olla eelistatuim elukoht Pärnumaal. Raamatukogu panustab olulisel määral kõikidesse valla arengukava eesmärkidesse. Oma teenuste ligipääsetavuse ja kättesaadavuse suurendamisega aitame arendada kaasaegset ja turvalist elukeskkonda ning avalikku ruumi (eesmärk 1); panustame hariduse ja noorte toetamise ning kaasamise kaudu kvaliteetsete ja kättesaadavate avalike teenuste arendamisse (eesmärk 2); anname säästliku mõtteviisi eestkõnelejana olulise panuse keskkonnahoidlikku toimimisse (eesmärk 3); kujundame oma kultuurialase tegevusega tugevat kogukondlikku identiteeti ja kodanikuühiskonda (eesmärk 4); aitame loovuse, uudishimu, teadmiste ja loomemajanduse toetamise kaudu tugeva ettevõtluse arengusse (eesmärk 5); oleme uuendusmeelse ja arenguvõimelise organisatsioonina osa tugevast ja haldusvõimekast omavalitsusest (eesmärk 5).

Rahvaraamatukoguna lähtume ka **riigi kultuuri arengukavas 2021-2030**² valdkonnale püstitatud eesmärkidest, sh:

- Raamatukogud tagavad kõikidele inimestele jätkusuutlikult vaba juurdepääsu informatsioonile ja avalikele e-teenustele.

¹ www.torivald.ee/arengukava

² kul.ee/kultuur2030

- Raamatukogud pakuvad kasutajatele lihtsat juurdepääsu aja- ja asjakohastele kogudele ning andmebaasidele.
- Raamatukogudel on oluline roll väärtuspõhise ühiskonna kujundamisel ja infopädevuste arendamisel.
- Raamatukogud inspireerivad lapsi ja noori lugema.
- Raamatukogud on kaasavad kultuuri-, haridus- ja kogukonnakeskused
- Raamatukogude füüsiline keskkond on inspireeriv, mitmekülgne ja ligipääsetav.
- Raamatukogud suudavad sammu pidada tehnoloogilise arenguga.
- Raamatukoguspetsialistide pädevuste arendamine toetab kiirelt muutavas ja digitaliseerivas infokeskkonnas tegutsemist.
- Raamatukogud lähtuvad jagamis-, ring- ja roheline majanduse põhimõtetest.

Lisaks peame kinni Eesti raamatukogunduse visioonidokumendis **21. sajandi raamatukogu**³ kirjeldatud põhimõtetest, mille kohaselt on raamatukogude missiooniks "kujundada inimeste lugemisharjumusi, toetada elukestvat õpet ja säästlikku mõtteviisi ning pakkuda ligipääsu informatsioonile, teadmistele ja kultuurile". Strateegia koostamisel on aluseks võetud 21. sajandi raamatukogu mudel, mis sätestab peamised eesmärgid tulevikku suunatud ja kestliku raamatukogu arendamiseks. Tori Valla Raamatukogu viib oma strateegiat ellu selleks, et olla raamatukoguna (1) lugemisharjumust kujundav; (2) ligipääsetav ja kättesaadav; (3) strateegiliselt juhitud; (4) inimesi igakülgsest arendav; (5) nutikas ja innovaatiline; (6) keskkonnateadlik ja säästlik; (7) kogukonda laiapõhjaliselt kaasav.

Hetkeolukorra analüüs

Olulised raamatukogu mõjutavad trendid:

- Tori vald moodustati 2017. aastal Are valla, Sauga valla, Sindi linna ja senise Tori valla ühinemisel (pindala 611 km²).
- Valla keskused on Sindi linn, Sauga, Tori ja Are alevikud, Tammiste küla, tõmbekeskuseks on Pärnu linn.
- Valla elanike arv on kasvutrendis (12 555 elanikku, kasv vrd 2020. a 5,7%), sh noorte osakaal rahvastikust.
- Elanike arvu muutus on eri piirkondades erinev, osa on kasvamas (nt Sauga ja Tammiste), teised kahanevad.
- Suur osa inimesi töötab Pärnu linnas, samuti on linnaga seotud inimeste kultuuritarbimine ja kultuuris osalemine.
- Suurtes ja hajali omavalitsustes on keeruline luua kogukonnatunnet ja kaasata inimesi aktiivselt tegevustesse.
- Rail Baltica trassil on ette nähtud kohalik peatus Urgel, mis parandab valla ühendusi suuremate keskustega.
- Tehnoloogia kiire areng, sh tehisaru kasutusvõimaluste laienemine, samuti inimeste nutisõltuvus ja digiväsimus.
- Suurenev konkurents vabale ajale, alternatiivsete meelelahutusvõimaluste pealetulek, valikute rohkus.
- Inimeste, eriti noorema põlvkonna vähenev lugemishuvi ja -harjumus, funktsionaalse lugemisoskuse vähenemine.

Meie olulisimad tugevused:

³ www.eru.lib.ee/images/stories/dokumendid/21-sajandi-raamatukogu-2022.pdf

- Professionaalsed ja pühendunud töötajad, kes teevad oma tööd kirega ja asjatundlikult.
- Kasutajate kõrge rahulolu pakutavate teenustega, millest annavad kinnitust viimase rahuloluküsitluste tulemused, mis näitasid kasutajate rahulolu üle 98%.
- Mitmekülgsed ja pidevalt uuenevad kogud, mille komplekteerimisel on aluseks võetud nii eri kasutajate huvid, ootused kui ka tagasiside.
- Palju erinevaid teenuseid ja sündmusi eri sihtgruppidele, kaasates oma tegevustesse nii lapsed ja noori kui ka tööealisi ja eakaid kogukonnaliikmeid.
- Valla eri piirkondi kattev haruraamatukogude võrgustik, sh kuus haruraamatukogu ja üks välisteeninduspunkt.
- Mitmekülgsed enesetäiendamisvõimalused, kusjuures organisatsioon toetab igakülgset töötajate võimalusi arendustegevustes ja koolitustel osalemiseks, sh nii kohalikul tasandil, maakondlikult kui ka üleriigilistes programmides.
- Raamatukogu on usaldusväärne ja hinnatud koostööpartner, teeme tihedat koostööd paljude valla asutustega ning erasektori organisatsioonidega.

Meie suurimad väljakutsed:

- Eelarvehandite nappus ja kärped, elukalliduse tõus. Ühelt poolt mõjutab see raamatukogu tegevust ja võimekust kvaliteetse teenuse pakkumiseks, sh vähendab võimalusi teavikute soetamiseks, vajalike investeeringute elluviimiseks ning töötajatele konkurentsivõimelise töötasu maksmiseks. Teisalt tähendab elukalliduse tõus seda, et inimestel on senisest vähem võimalusi raamatute ostmiseks ja kultuuris osalemiseks, mistõttu vajadus raamatukogu pakutavate teenuste järele suureneb.
- Raamatukogude võrgustiku kohandamine. Juba täna on raamatukogul mitmel pool tegemist ruumipuudusega, mis ei võimalda pakkuda paindlikke ja atraktiivseid teenuseid oma kogukondades. Samuti tuleb silmas pidada, et valla eri piirkonnad arenevad erineva kiirusega, mistõttu tuleb ennekõike mõelda teenuse laiendamisele nendes paikades, kus elanike arv on kiiresti kasvamas.
- Palgad ei ole konkurentsivõimelised. Riiklik kultuuritöötaja miinimumpalk on jäämas elukallidusele jalgu, samas kui kohalike omavalitsuste kultuuritöötajad ei teeni sedagi. Tori Valla Raamatukogu töötajate palk moodustab 70-80% riikliku kultuuritöötaja miinimumist. Nendel tingimustel on keeruline luua professionaalidele motiveerivad töötingimused, samuti on väga raske leida järelkasvu.
- Raamatukogu ruumide ja teenuste atraktiivsus ning mugavus. Inimesed ootavad raamatukogudelt lisaks raamatute laenutamise funktsioonile üha enam paindlikke ja kasutajasõbralikke teenuseid ning füüsilist keskkonda, mis pakub mugavat ja hubast äraolemist. Tänapäevastes tingimustes on raamatukogul seda keeruline pakkuda.
- Vähenevad võimalused sündmuste ja tegevuste läbiviimiseks, seda ennekõike eelarve kärpimise tõttu põhitegevuse kõrval ning inimeste ja ruumide vähesuse tõttu.
- Tehnoloogia arenguga on keeruline sammu pidada. Tehnoloogiline areng, sh tehisaru pealetung mõjutab ühiskonda olulisel määral, sh ka raamatukogusid. Oma rolli säilitamiseks tuleb raamatukogudel olla paindlikud ja vajadusel muutuda, samuti on võtmetähtsusega raamatukogus töötavate spetsialistide digioskuste arendamine, et nad suudaksid kasutajaid vajalikul määral nõustada.
- Ligipääsetavuse võimalused ja nähtavus avalikus ruumis. Mitte kõikides külastuspunktidest pole tagatud ligipääs kogu elukaare ulatuses arvestades külastajate erivajadusi. Seejuures ei puuduta see mitte ainult puuetega inimeste võimalusi, vaid ka väikelastega peresid ja eakate külastajate vajadusi.

Aruandlus

Tori Valla Raamatukogu arengukava on koostatud nelja-aastaseks perioodiks. Seda uuendatakse vähemalt kord kahe aasta jooksul, et tagada arengukava perspektiiv vähemalt kolmeks järgnevaks aastaks.

Arengukava viiakse ellu detailse üheaastase tööplaani alusel, milles määratletakse konkreetsete tegevused ja algatused, millega viiakse arengukavas toodud eesmärgid ja tegevussuundi ellu koos vastutajatega.

Tööplaani elluviimise kohta koostatakse aruanne, mis näitab arengukava elluviimise hetkeseisu. Lisaks sisulisele tööplaani aruandele kogub ja esitab raamatukogu regulaarselt statistikat Eesti Rahvusraamatukogule. Samuti osaleb raamatukogu rahvaraamatukogude teenuste kvaliteedihindamise protsessis, mis võimaldab võrrelda hetkeseisu teiste Eesti piirkondade raamatukogudega.

Lisa 1: Investeeringuvajadus

Investeeringuvajadus aastateks 2025-2028 on esitatud prioriteetsuse järjekorras.

Nr	Investeering	Maksumus
1	Tammiste raamatukogu rajamine Tammiste algkool-kogukonnakeskuse ühe osana	600 800
2	Sindi raamatukogu laiendus (sisaldub Tori Valla arengukavas aastaks 2029)	600 000